

بسمه تعالی

آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری
آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری
دانشگاه شهید بهشتی

آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری (Ph.D.)

دانشگاه شهید بهشتی

برای دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۴ و پس از آن

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط کلی دوره دکتری (Ph.D.) در دانشگاه شهید بهشتی و با توجه به سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تفویض اختیار به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی «آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری (Ph.D.)» دانشگاه شهید بهشتی» به شرح ذیل تدوین شده‌است. لازم به ذکر است این آیین‌نامه اجرایی در جهت اهداف مندرج در ابلاغیه مورخ ۱۳۸۴/۲/۲۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در خصوص آیین‌نامه دکتری مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱/۲۷ شورای عالی برنامه‌ریزی، همچون تعیین هر چه سریع‌تر زمینه موضوعی رساله دانشجوی دوره دکتری با هدف فراهم کردن فرصت بیشتر برای تمرکز دانشجو بر موضوع پژوهش و غنای آن، سیاست عدم تمرکز و تقویت نقش گروه‌ها در تصمیم‌گیری، کاهش تعداد واحدهای آموزشی برای ارتقای فراگیری دانشجویان با استفاده از امکانات محیطی و تقویت پژوهش به منظور بهینه‌سازی استفاده از ظرفیت‌های دوره، تنوع بخشیدن به روش‌های احراز صلاحیت علمی برای ورود به دوره، اهمیت دادن به زبان خارجی به عنوان ابزار دسترسی به منابع خارجی و دانش جهانی، بهره‌گیری مطلوب‌تر از توانمندی‌های پذیرفته‌شدگان، متناسب کردن تعداد و نوع واحدهای آموزشی با نیازهای پژوهشی دانشجو و ارتقای کیفی رساله‌ها، تأکید بیشتر بر نقش استاد راهنما در هدایت دانشجو، استفاده از استادان راهنمای مشترک و مشارکت بیش از یک استاد راهنما در مرحله تدوین رساله، بهره‌گیری از صاحب‌نظران برون دانشگاهی، افزایش تولید علمی و کوتاه کردن و بهینه‌سازی دوره تحصیل در این مقطع تدوین شده است.

فصل اول

کلیات

ماده ۱: تعاریف

برای اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دانشگاه: منظور دانشگاه شهید بهشتی است.

دوره دکتری: منظور دوره دکتری (Ph.D.) است.

واحد: منظور هر یک از دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه است که بنابر مقررات مجازند دوره دکتری برگزار کنند.

گروه: منظور کوچک‌ترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی است.

آیین‌نامه: منظور آیین‌نامه دوره دکتری، مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱/۲۷ شورای عالی برنامه‌ریزی است.

دانشجو: منظور هر داوطلبی است که به ترتیب پس از موفقیت در آزمون کتبی، احراز حدنصاب قبولی، انجام مصاحبه علمی، دریافت پذیرش از دانشگاه و رعایت مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دوره دکتری نام‌نویسی مقدماتی کرده و مراحل گزینش را طی نماید.

ماده ۲: هدف

دوره دکتری بالاترین مقطع تحصیلی در آموزش عالی است که به دریافت مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با احاطه یافتن به آثار علمی در یک زمینه خاص و آشنا شدن با روش‌های پیشرفته تحقیق و دست‌یابی به جدیدترین مبانی آموزش و پژوهش بتوانند با نوآوری در زمینه‌های گوناگون علوم، تحقیقات و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند و به تازه‌هایی در جهان دانش دست یابند. محور اصلی فعالیت‌های دوره دکتری پژوهش و کسب آموذگی و دانایی بسیار در یک رشته خاص علمی است و آموزش شیوه برطرف کردن کاستی‌های آموزشی دانشجویان این دوره است تا راه را برای نیل به اهداف دوره هموار سازد.

ماده ۳: مراحل دوره

دوره دکتری به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می‌شود. مرحله آموزشی با پذیرفته شدن داوطلب در امتحان ورودی آغاز و به ارزیابی جامع ختم می‌شود.

مرحله پژوهشی پس از مرحله آموزشی آغاز می‌شود و با تدوین رساله و دفاع از آن پایان می‌گیرد.

تبصره:

دانشجویان می‌توانند تحقیقات اولیه مرحله پژوهشی خود شامل مطالعات اولیه، گردآوری اطلاعات و بررسی‌های ادبیات مربوط به موضوع و ... را در مرحله آموزشی آغاز کنند، ولی نام‌نویسی رسمی آنان برای مرحله پژوهشی و تدوین رساله منوط به موفقیت در ارزیابی جامع است.

فصل دوم

شرایط ورود

ماده ۴: ضوابط پذیرش

ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکتری به شرح زیر است:

(الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

(ب) داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد یا بالاتر متناسب با رشته تحصیلی درخواست شده از یکی از دانشگاه‌های داخل یا خارج کشور که بنابر مورد به تأیید وزارت یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد؛

(ج) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر؛

(د) احراز توانایی در به‌کارگیری زبان خارجی؛

تبصره ۱:

داوطلب پس از دریافت پذیرش از دانشگاه و نام‌نویسی در دوره دکتری، دانشجوی دوره دکتری نامیده می‌شود.

تبصره ۲:

ورود به دوره دکتری برای داوطلبان محدودیت سنی ندارد.

ماده ۵: احراز صلاحیت علمی

به منظور تعیین صلاحیت علمی ورود به دوره، آزمون کتبی و شفاهی (مصاحبه)، به عنوان یک اصل، الزامی است.

تبصره ۱:

تعیین حد نصاب پذیرفته‌شدن در آزمون کتبی (۶۰ تا ۷۰ درصد) و آزمون شفاهی (۳۰ تا ۴۰ درصد) به عهده گروه مربوط و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی واحد است. واحدها موظفانند برای تنوع بخشیدن به روش‌های احراز صلاحیت علمی، بنا بر ویژگی هر رشته، دستورالعمل اجرایی خود را در محدوده اختیارات آیین‌نامه اجرایی تهیه و ارائه کنند.

تبصره ۲:

حداقل چهار درس از دروس الزامی (پایه یا تخصصی) و اختیاری دوره کارشناسی‌ارشد، به تشخیص گروه، برای آزمون در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۳:

دستورالعمل مصوب دانشگاه در مورد پذیرفتن دانشجویان استعدادهای درخشان و دانشجویان ممتاز در دوره دکتری، لازم‌الاجراست.

تبصره ۴:

احراز توانایی دانشجو در تسلط به زبان خارجی از طریق آزمون کتبی یا شفاهی زبان تخصصی سنجیده خواهد شد.

تبصره ۵:

صلاحیت علمی دانشجویان متقاضی تحصیل در شعب خارج‌ازکشور دانشگاه بر اساس بررسی سوابق علمی و آموزشی متقاضی و مصاحبه علمی تعیین خواهد شد.

فصل سوم**استاد راهنما****ماده ۶:**

مسئولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده «استاد راهنما» است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیئت علمی دانشگاه با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت کتبی عضو هیئت علمی، تأیید گروه مربوط و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی واحد تعیین می‌شود.

تبصره ۱:

ضرورت انتخاب استادراهنمای دوم و میزان مشارکت هر استاد در رساله با پیشنهاد استادراهنما و توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه تصویب می‌شود. در هر حال، مسئولیت کار با استاد راهنمای اول است. درصد سهم مشارکت استاد راهنمای دوم نباید بیش از ۴۰ درصد باشد.

تبصره ۲:

استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیمسال سوم تحصیلی تعیین شود. تا زمان تعیین استاد راهنما، وظایف استاد راهنما برای تعیین دروس آن نیمسال بر عهده مدیر گروه است. بدیهی است ثبت‌نام در نیمسال دوم منوط به تعیین استادراهنما خواهد بود.

ماده ۷:

در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، حداکثر دو تن از اعضای هیئت علمی یا دیگر متخصصان دارای مدرک دکتری به عنوان «استاد/استادان مشاور» رساله دانشجوی تعیین می‌شوند.

تبصره:

در موارد استثنا، بهره‌گیری از استاد مشاور با مدرک تحصیلی پایین‌تر، با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، بلامانع است.

فصل چهارم مرحله آموزشی

ماده ۸:

مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد مشتمل بر ۱۲ تا ۱۸ واحد درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱:

در صورت مطابقت نداشتن برنامه جاری با این ماده، لازم است در برنامه آموزشی دوره، در خصوص تعداد واحد در محدوده تعیین شده تجدیدنظر شود و به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.

تبصره ۲:

دانشجو در مرحله آموزشی موظف است در هر نیمسال تحصیلی ۶ تا ۱۰ واحد درسی از درس‌های مرحله آموزشی را انتخاب و ثبت‌نام کند. حداقل واحد، بدون در نظر گرفتن دروس کمبود محاسبه می‌شود.

تبصره ۳:

مدت مرحله آموزشی حداکثر سه نیمسال است.

تبصره ۴:

مدت مجاز مرحله آموزشی تا پایان ارزیابی جامع ۲ تا ۴ نیمسال تحصیلی است. در صورت پذیرفته‌نشدن در ارزیابی جامع یک نیمسال به این مدت افزوده خواهد شد. چنانچه دانشجو نتواند در این مدت ارزیابی جامع را با موفقیت به پایان برساند از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۹:

همه واحدهای درسی دوره به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و بهبود توان علمی دانشجو برای فعالیت‌های پژوهشی دوره، بر اساس برنامه درسی مصوب هر رشته با در نظر گرفتن زمینه پژوهشی دانشجو از میان دروس مصوب رشته، به پیشنهاد استاد راهنما و پس از تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه مربوط، از درس‌های ارائه شده در هر نیمسال تحصیلی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱:

از میان درس‌های مصوب هر رشته، می‌توان حداکثر دو درس تا سقف چهار واحد مرتبط با حوزه پژوهشی رساله را، بنا به ضرورت و به پیشنهاد استاد راهنما به صورت مستقل و فقط با یک دانشجو ارائه داد.

تبصره ۲:

هر دانشجو مجاز است حداکثر تا نیمی از شمار واحدهای درسی خود را با یک استاد بگذراند.

تبصره ۳:

استادان مدعو باید درسی را که می‌خواهند ارائه دهند قبلاً تدریس کرده باشند.

تبصره ۴:

هر استاد راهنما برای هر دانشجو مجاز به ارائه حداکثر یک درس به صورت تک نفره است.

ماده ۱۰:

در شرایط ویژه و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه مربوط، دانشجو موظف است برخی از درس‌های دوره کارشناسی ارشد را به عنوان «دروس جبرانی» بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است، اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۱:

گذراندن درس‌های جبرانی مدت مجاز دوره آموزشی را افزایش نخواهد داد.

تبصره ۲:

درس‌های جبرانی نباید به صورت مستقل برای دانشجویان دکتری ارائه شود.

ماده ۱۱:

حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ است و در صورتی که نمره دانشجو در یک درس کمتر از ۱۴ باشد، دانشجو موظف است در مدت مجاز دوره آموزشی آن درس را تکرار کند. میانگین پذیرفتنی نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره درس‌های گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما، حداکثر در مدت مجاز دوره آموزشی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۱:

در مورد درس‌های تکرار شده موضوع ماده ۱۱، میانگین کل صرفاً با توجه به آخرین نمره کسب شده محاسبه خواهد شد.

تبصره ۲:

چنانچه میانگین کل نمره‌های دانشجو در مدت مجاز دوره آموزشی به ۱۶ نرسد، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

فصل پنجم**ارزیابی جامع**

ارزیابی جامع به مفهوم ارزیابی کلی توانمندی‌ها و قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت‌های پژوهشی و توانایی رویارویی اصولی با مسائل و داشتن روحیه علمی، داشتن قوه ابتکار و قابلیت‌های پژوهشی است، نه الزاماً آزمودن مجدد دانشجو درباره درس‌های دوره.

ماده ۱۲:

دانشجویی که درس‌های مرحله آموزشی را با موفقیت گذرانده باشد، باید در ارزیابی جامع شرکت کند. ارزیابی جامع شامل ارزیابی قابلیت‌های آموزشی، پژوهشی و توانایی در کاربرد زبان خارجی است.

ماده ۱۳:

ارزیابی آموزشی شامل دو بخش کتبی و شفاهی است که با نظارت شورای تحصیلات تکمیلی واحد، توسط هیئتی مرکب از استاد/استادان راهنما و چهار تن عضو هیئت علمی دارای حداقل مرتبه استادیاری (دو تن از چهار تن باید حداقل مرتبه دانشجویی داشته باشند) به تعیین شورای تحصیلات تکمیلی واحد و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه برگزار می‌شود. آزمون کتبی ۳۰ تا ۶۰ درصد و آزمون شفاهی ۷۰ تا ۴۰ درصد نمره ارزیابی را تشکیل می‌دهد و میانگین این دو آزمون می‌باید بیشتر از ۱۶ باشد. نسبت هر یک از موارد را گروه مربوط پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی واحد تعیین می‌کند که می‌باید به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود و به اطلاع دانشجو نیز برسد. ارزیابی آموزشی کتبی و شفاهی به شرح زیر است:

الف) امتحان کتبی: حداقل چهار موضوع تخصصی به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی

گروه برای آزمون نهایی در نظر گرفته می‌شود. نمره میانگین این امتحان باید بیشتر از ۱۵ باشد.

ب) نمره آزمون شفاهی بر اساس موارد زیر به دست می‌آید:

۱. مصاحبه درباره محتوای دروس دوره آموزشی؛

۲. قدرت بیان و تحلیل مباحث علمی.

تبصره:

دانشجویانی که میانگین کل نمرات ارزیابی آموزشی آنها کمتر از ۱۶ باشد، فقط یکبار دیگر می‌توانند در ارزیابی آموزشی، با رعایت حد نصاب مدت دوره آموزشی شرکت کنند؛ در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم می‌شوند.

ماده ۱۴:

ارزیابی پژوهشی شفاهی است و بر مبنای دفاع از طرح پیشنهادی رساله خواهد بود. تصویب موضوع و طرح پیشنهادی (پروپوزال) بر عهده کمیته‌ای متشکل از استاد یا استادان راهنما (مجموعاً دارای یک رأی)، استاد یا استادان مشاور (مجموعاً دارای یک رأی) و سه داور (هر یک دارای یک رأی، حداقل یک داور از داخل و حتی الامکان یک تن از خارج دانشگاه)، به پیشنهاد شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد است. پذیرش طرح پیشنهادی از سوی هیئت داوران، به منزله موفقیت در این ارزیابی خواهد بود.

تبصره ۱:

چنانچه دانشجو در مدت مقرر از پیشنهاد طرح پژوهشی رساله خود دفاع نکند، یا کمیته داوران پیشنهاد را نپذیرند، دانشجو می‌تواند با موافقت استاد راهنما، حداکثر تا یک نیمسال دیگر از پیشنهاد خود دفاع کند، در غیر این صورت اخراج خواهد شد.

تبصره ۲:

واحد موظف است پذیرش و ثبت موضوع رساله دانشجو را کتباً به وی ابلاغ کند و طرح پیشنهادی پژوهشی و صورت جلسه تصویب پیشنهاد را به همراه سایر مدارک مورد نیاز، حداکثر ظرف سه هفته پس از تصویب به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. پیشنهاد طرح پژوهشی باید در قالب فرم‌هایی باشد که توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه ابلاغ می‌شود. این فرم‌ها پس از تکمیل باید به کمیته داوران ارائه شود.

تبصره ۳:

ارزیابی جامع دو بار در سال و بر اساس برنامه زمان‌بندی اعلام شده توسط واحد، برگزار می‌شود.

ماده ۱۵: احراز توانایی در به کارگیری زبان خارجی

ارزیابی از طریق آزمون‌های رایج زبان (IELTS, TOEFL, TOLIMO) انجام خواهد شد و حداقل امتیاز پذیرفتنی دانشگاه برای TOLIMO، ۵۵۰، TOEFL، ۵۰۰ و IELTS، ۵ می‌باشد. دانشجو باید پیش از برگزاری ارزیابی جامع خود، گواهی لازم با نمره قابل پذیرش را ارائه دهد؛ در غیر این صورت، امکان شرکت در ارزیابی آموزشی و ادامه تحصیل را نخواهد داشت.

اصلاحیه:

در جلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۷ و شورای دانشگاه مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۹ حد نصاب نمره زبان به شرح زیر اصلاح گردید:

TOLIMO، ۵۰۰، TOEFL، ۵۰۰، IELTS، ۵/۵، MCHE و ۵۰.

تبصره ۱:

چنانچه زبان خارجی دانشجو انگلیسی نباشد، یا گروه مربوط دانستن زبان خارجی دیگری را به جای زبان انگلیسی لازم بداند، تعریف و معادل‌سازی لازم پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره ۲:

نمره ارزیابی جامع به صورت نمره‌ای مجزا در کارنامه دانشجو ثبت می‌شود و در میانگین کل نمره‌ها تأثیر ندارد.

تبصره ۳:

دانشجو می‌تواند در یک نیمسال، صرفاً به منظور ارزیابی جامع، نام‌نویسی کند. گروه موظف است شرایط لازم را برای برگزاری ارزیابی جامع فراهم آورد.

تبصره ۴:

واحد موظف است حداکثر یک ماه پس از نام‌نویسی دانشجو نسبت به گرفتن مجوز شرکت دانشجو در ارزیابی جامع اقدام کند. برگزاری ارزیابی جامع منوط به گرفتن مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۵:

واحد موظف است نتیجه ارزیابی جامع را طی یک هفته پس از برگزاری ارزیابی، کتباً به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام کند تا دانشجو برای انتخاب واحد و ثبت‌نام فرصت مناسب داشته باشد. تحصیلات تکمیلی دانشگاه موظف است پذیرفتن یا نپذیرفتن دانشجو در ارزیابی جامع را کتباً به وی اطلاع دهد.

فصل ششم**رساله****ماده ۱۶: نحوه تصویب موضوع و طرح پژوهشی رساله**

نام‌نویسی برای تدوین رساله در نیمسال پس از پذیرفته‌شدن در ارزیابی جامع خواهد بود.

ماده ۱۷:

همه فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشجو در مرحله تدوین رساله باید با هدایت و نظارت استاد راهنما باشد. دانشجو موظف است برابر برنامه زمان‌بندی شده توسط استاد راهنما نتیجه تحقیقات خود را به وی گزارش دهد. همچنین دانشجو موظف است در پایان هر نیمسال گزارش پژوهشی خود را در قالب فرم‌های مربوط، که به تأیید استاد راهنما و

مشاور و داوران رسیده باشد، برای درج در پرونده، به تحصیلات تکمیلی واحد و دانشگاه تحویل دهد. ثبت‌نام در هر نیمسال تحصیلی منوط به ارائه گزارش پیشرفت کار پژوهشی خواهد بود.

ماده ۱۸:

دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما، به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله، موظف است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱:

شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله با ارائه مقاله (برگرفته از رساله) چاپ شده یا گواهی پذیرش مقاله (Acceptance) به همراه اصل آن از یکی از: ۱. نشریه‌های نمایه شده در ISI؛ ۲. نشریه‌های نمایه شده معتبر بین‌المللی؛ ۳. مجلات علمی - پژوهشی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و اخذ حداقل ۵ امتیاز از بند ۳-۲ آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی (در صورتی که استاد راهنما نویسنده اول و دانشجو نویسنده دوم باشد، دانشجو به عنوان نویسنده اول قلمداد خواهد شد) میسر می‌شود.

تبصره ۲:

رساله باید به زبان فارسی تهیه شود. ارائه چکیده به زبان فارسی و انگلیسی الزامی است. رساله باید مطابق با معیار دانشگاه تهیه شود.

تبصره ۳:

دانشجویان شاغل به تحصیل در شعب خارج از کشور دانشگاه می‌توانند رساله خود را به زبان انگلیسی تهیه کنند.

ماده ۱۹: ترکیب هیئت داوران

ارزیابی رساله بر عهده هیئتی متشکل از استاد یا استادان راهنما (مجموعاً دارای یک رأی)، استاد یا استادان مشاور (مجموعاً دارای یک رأی)، و چهار داور (حداقل یک داور از خارج دانشگاه و حتی الامکان یک داور از چهار داور با مرتبه دانشیاری یا بالاتر، هر یک دارای یک رأی) به پیشنهاد شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد است.

ماده ۲۰: برگزاری جلسه دفاع

جلسه دفاع به ریاست استاد راهنما (در صورت وجود دو استادراهنما، استادراهنمای اول) و حضور همه اعضای هیئت داوری، مندرج در ماده ۱۹ رسمیت خواهد یافت.

تبصره ۱:

دانشجو موظف است در این جلسه گزارشی از کار تحقیقاتی و رساله خود ارائه دهد و از آن دفاع کند.

تبصره ۲:

برگزاری جلسه دفاع منوط به صدور مجوز، حداقل یک ماه پیش از زمان برگزاری جلسه دفاع، از سوی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

تبصره ۳:

نماینده مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه، بدون حق رأی، ناظر بر حسن اجرای جلسه دفاع خواهد بود.

ماده ۲۱: ارزیابی رساله

ارزیابی رساله حداقل دو نیمسال پس از تصویب طرح پژوهشی و بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی، اصالت، صحت و نحوه نگارش رساله و با رأی اکثریت نسبی هیئت داوران انجام خواهد شد. نتیجه این ارزیابی به یکی از دو صورت زیر خواهد بود:

الف) قبول (با درجه عالی، بسیار خوب یا خوب)؛

ب) غیر قابل قبول.

تبصره ۱:

در صورتی که اعضای هیئت داوران در تعیین درجه رساله هم رأی نباشند، درجه رساله بر اساس میانگین نمرات اعضای هیئت داوران رساله چنین تعیین می‌شود:

عالی	از ۱۹ تا ۲۰
بسیار خوب	از ۱۷ تا ۱۸/۹۹
خوب	از ۱۶ تا ۱۶/۹۹
غیرقابل قبول	کمتر از ۱۶

تبصره ۲:

تشخیص هیئت داوران مبنی بر قبول رساله با هر یک از درجات سه گانه، به مفهوم نادیده گرفتن اصلاحات احتمالی لازم در رساله نخواهد بود، بلکه پذیرش مشروط رساله به این مفهوم است که، پس از انجام اصلاحات مورد نظر هیئت داوران، به دفاع مجدد از رساله نیاز نیست. در این صورت، دانشجو باید حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از دفاع با تأیید استاد راهنما و یکی از داوران، رساله اصلاح شده را تحویل دهد.

تبصره ۳:

درجه رساله در آخرین نیمسال تحصیلی در کارنامه ثبت می‌شود و در محاسبه میانگین کل تأثیر ندارد.

تبصره ۴:

چنانچه رساله دانشجو «غیر قابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیئت داوران، دانشجو مجاز است حداکثر ظرف شش ماه اصلاحات لازم را در رساله انجام دهد و صرفاً یک بار دیگر از آن دفاع کند، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز دوره تحصیل بیشتر نشود.

فصل هفتم**سایر مقررات****ماده ۲۲:**

دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و پذیرفته شدن رساله خود، دانش‌آموخته دوره دکتری شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکتری نایل می‌آید. صدور گواهی و مدرک منوط به تحویل به موقع نسخه‌های تأیید شده رساله و دیگر مدارک مرتبط به واحد و انجام مراحل اداری مربوط است.

ماده ۲۳:

مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری چهار سال است و در صورت ضرورت، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به این مدت افزوده می‌شود.

تبصره:

چنانچه دانشجو نتواند ظرف پنج سال از رساله خود دفاع کند، ثبت نام وی در هر نیمسال تحصیلی مشروط به موافقت استاد راهنما و پرداخت شهریه‌ای معادل شهریه ثابت مصوب هیئت امنای دانشگاه خواهد بود.

ماده ۲۴:

دانشجوی دوره دکتری باید به طور تمام وقت تحصیل کند تا بتواند از مزایای دانشجویی دوره دکتری برخوردار شود. دانشجو موظف است در زمان‌هایی که گروه تعیین می‌کند در دانشگاه حضور یابد و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود را انجام دهد. دانشجویی که با ارگان‌های دولتی رابطه استخدامی (رسمی یا پیمانی) دارد باید موافقت بالاترین مقام سازمان مربوط را برای ادامه تحصیل کسب کند، وگرنه مسئولیت هرگونه اقدام قانونی توسط دانشگاه متوجه شخص دانشجو خواهد بود.

ماده ۲۵:

حضور دانشجو در همه برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از سه شانزدهم مجموع ساعت‌های آن درس تجاوز کند. در غیر این صورت، نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره:

اگر غیبت دانشجو در یک درس بیش از حد مجاز باشد و از نظر واحد یا مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت، رعایت حد نصاب شش واحد در آن نیمسال الزامی نیست، ولی آن نیمسال از نظر مدت تحصیل برای دانشجو یک نیمسال کامل محسوب می‌شود. این‌گونه دانشجویان موظفاند حداکثر تا دو هفته پس از تاریخ غیبت، مدارک خود را به واحد مربوط ارائه دهند.

ماده ۲۶:

دانشجو تا زمانی که از رساله خود دفاع نکرده است، موظف به انتخاب واحد رساله و ثبت نام در هر نیمسال تحصیلی می‌باشد. ثبت نام نکردن یا تصویب نشدن طرح پژوهشی رساله در زمان مقرر به منزله انصراف دانشجو از تحصیل است. در موارد استثنا، که دانشجو عذر موجه دارد، پس از تأیید استادراهنما، با موافقت گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی واحد و با توجه به مدت مجاز تحصیل، می‌تواند از حداکثر دو نیمسال مرخصی تحصیلی، با احتساب در سنوات استفاده کند. در این مورد، درخواست مرخصی باید پیش از آغاز نام‌نویسی به آموزش واحد مربوط ارائه شود.

تبصره ۱:

درخواست مرخصی در نخستین نیمسال ورود به دانشگاه مجاز نیست.

تبصره ۲:

دانشجویی که برای استفاده از فرصت مطالعاتی به خارج از کشور سفر کرده است و به انتخاب واحد و ارائه گزارش پیشرفت کار رساله در نیمسال مورد نظر قادر نیست، با تکمیل فرم مربوط متعهد می‌شود که پس از بازگشت و به پایان رساندن دوره قانونی بلافاصله به آموزش مراجعه و انتخاب واحد کند.

ماده ۲۷:

در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

- (الف) عدم احراز توانایی دانشجو در تسلط به زبان خارجی (با رعایت ماده ۵ و تبصره‌های آن)؛
- (ب) پایان یافتن مدت مرحله آموزشی (با رعایت ماده ۸ و تبصره‌های آن)؛
- (ج) کسب میانگین کل کمتر از ۱۶ (با رعایت ماده ۱۱ و تبصره‌های آن)؛
- (د) نداشتن صلاحیت علمی برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی آموزشی (با رعایت ماده ۱۳ و تبصره‌های آن)؛
- (ه) پذیرفته نشدن در ارزیابی پژوهشی در موعد مقرر (با رعایت ماده ۱۴ و تبصره‌های آن)؛
- (و) کسب درجه «غیرقابل قبول» برای رساله (با رعایت ماده ۲۱ و تبصره‌های آن)؛
- (ز) نام‌نویسی نکردن یا تصویب نشدن طرح پژوهشی رساله در زمان مقرر (موضوع ماده ۲۶).

تبصره ۱:

در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، در صورت درخواست کتبی دانشجو، دانشگاه با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، گواهی‌نامه‌ای براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر و در اختیار وی قرار خواهد داد.

تبصره ۲:

دانشجویی انصرافی یا اخراجی موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل کند. در هر حال، صدور گواهی‌نامه و ارائه ریز نمرات منوط به تسویه حساب دانشجو با دانشگاه است.

ماده ۲۸:

همه دستورات عمل‌هایی که گروه‌ها و واحدها بر اساس آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری مصوب شورای دانشگاه تهیه می‌کنند، پس از تصویب در گروه، واحد و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی دوره دکتری آن گروه تلقی می‌شود و پس از ابلاغ معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه لازم‌الاجراست.

تبصره:

وحدت رویه برای دستورالعمل اجرایی پیشنهادی هر گروه در هر یک از مواد موضوع آیین‌نامه اجرایی دانشگاه الزامی است و برای تمامی دانشجویان هر گروه یکسان اعمال خواهد شد.

ماده ۲۹:

هرگونه تعبیر و تفسیر آیین‌نامه، ابهام‌زدایی از آن یا جایگزینی روش‌های پیشنهادی، با رعایت مفاد مصوب این آیین‌نامه اجرایی و در موارد استثنایی پیش بینی نشده به عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است و در صورتی که واحدی خواستار اجرای موردی مغایر با این آیین‌نامه اجرایی باشد، پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، در شورای دانشگاه بررسی خواهد شد.

ماده ۳۰:

واحد موظف است آیین‌نامه داخلی خود را، که با آیین‌نامه دانشگاه تناقض نداشته باشد، تنظیم و به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال کند و پس از طی مراحل تصویب به اطلاع دانشجویان برساند.

ماده ۳۱:

این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۷ فصل، ۳۱ ماده و ۴۹ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۹ شورای دانشگاه به تصویب رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ یا پس از آن در دوره دکتری پذیرفته شده‌اند، لازم‌الاجراست. بدیهی است از زمان اجرا، همه دستورالعمل‌های پیشین برای دانشجویان مشمول این دستورالعمل لغو می‌شود.